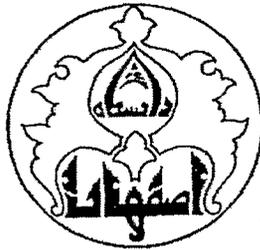

۱۳۰۱/۵

دانشگاه اصفهان
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه جغرافیا

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری

برنامه ریزی توسعه پایدار توریسم در شهرستان مشکین شهر

استاد راهنما:

دکتر اصغر ضرابی

استاد مشاور:

دکتر حمید رضا وارثی

۱۳۸۸/۱۰/۲۷

پژوهشگر:

صدیف اسلامی پریخانی

مهر ماه ۱۳۸۸

۱۳۰۰۱۴

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات
و نوآوری های ناشی از تحقیق این پایان نامه متعلق
به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه جغرافیا

پایان نامه ی کارشناسی ارشد رشته جغرافیا گرایش برنامه ریزی شهری آقای صدیف
اسلامی پریخانی تحت عنوان

برنامه ریزی توسعه پایدار توریسم در شهرستان مشکین شهر

در تاریخ ۱۳۸۸/۷/۱۵ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

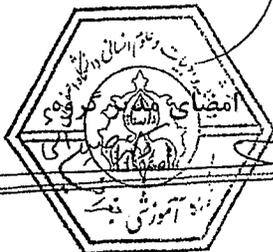
امضا
امضا

۱- استاد راهنمای پایان نامه دکتر اصغر ضرابی با مرتبه ی علمی دانشیار

۲- استاد مشاور پایان نامه دکتر حمیدرضا وارثی با مرتبه ی علمی استادیار

۳- استاد داور داخل گروه دکتر جمال محمدی با مرتبه ی علمی استادیار

۴- استاد داور خارج از گروه دکتر رسول ربانی با مرتبه ی علمی دانشیار

۱۳۸۸

سپاسگزاری

افراد بسیاری در راه به پایان رسیدن این پایان نامه پژوهشگر را یاری و همراهی نموده اند که بر خود واجب می دانم از آنان سپاسگزاری و قدردانی کنم.

ابتدا از استاد راهنمایم جناب آقای دکتر اصغر ضرابی به خاطر راهنمایی های ارزشمندشان و از استاد مشاورم جناب آقای دکتر حمید رضا وارثی که زحمات زیادی در به ثمر رسیدن این پژوهش کشیدند، سپاس و قدردانی می کنم. از اساتید داور جناب آقای دکتر رسول ربانی و دکتر جمال محمدی به خاطر قبول زحمت داوری این پایان نامه، همچنین از تمامی اساتید گروه جغرافیای دانشگاه اصفهان که پژوهشگر در طی ۲ سال تحصیل در این دانشگاه از دانش و رهنمودهای ایشان بهره فراوان برده است سپاسگزارم.

برخود لازم می دانم تا از همکاری سازمان ها و ادارات شهرستان مشکین شهر و تمامی کارشناسان و متخصصانی که در آنجا فعالیت دارند تشکر می کنم.

از دوستان و دانشجویان دکتری و ارشد دانشگاه اصفهان و بقیه دوستانم که در این پژوهش مرا یاری و تشویق نمودند، کمال تشکر را دارم.

در پایان، سپاس خود را به مردم شریف و مهمان نواز مشکین شهر تقدیم می کنم و امیدوارم نتایج این پژوهش برای آنان ثمر بخش باشد.

...و

این پایان نامه را تقدیم می کنم به:

پدر و مادرم

و به کسی که بودنش به من شوق زیستن می دهد.

چکیده

سیاست توسعه پایدار توریسم، امروزه یک رویکرد عمومی است که از طریق دولت مورد توجه قرار گرفته است تا توریسم از لحاظ بوم‌شناسی در طولانی مدت قابل قبول و از لحاظ مالی خودکفا و از نظر دیدگاه‌های اجتماعی و اخلاقی برای جوامع محلی مفید و نویدبخش باشد. بنابراین، توریسم باید بخشی از محیط طبیعی، فرهنگی و انسانی باشد تا تعادل بین آن‌ها را حفظ کند. روش توسعه پایدار در برنامه ریزی گردشگری حائز اهمیت است چرا که بیشترین توسعه جهانگردی متکی بر جاذبه‌ها و فعالیت‌هایی است که به محیط طبیعی، میراث تاریخی و الگوهای مناطق فرهنگی مربوط می‌شوند. در این پژوهش سعی بر این است تا وضعیت توسعه توریسم در شهرستان مشکین شهر بررسی و همچنین، راهکارهایی برای توسعه پایدار توریسم در این شهرستان ارائه می‌شود تا ضمن افزایش منفعت و سود اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی توسعه توریسم، بتوان تأثیرات منفی حاصل از آن را به حداقل کاهش داد. هدف کلی این پژوهش، شناخت وضعیت و برنامه ریزی توسعه پایدار توریسم در شهرستان مشکین شهر است. این پژوهش با توجه به نوع هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع تحقیقات توصیفی، تحلیلی-میدانی و همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کارشناسان و متخصصان سازمان‌ها و ادارات شهرستان مشکین شهر و گردشگران وارد شده به این شهرستان در تابستان سال ۱۳۸۷ است. در این پژوهش برای انتخاب نمونه در جامعه آماری گردشگران، از روش نمونه‌های در دسترس یا نمونه‌های اتفاقی استفاده شده است. اما در جامعه آماری کارشناسان، به دلیل حجم کم، تمام جامعه آماری به عنوان نمونه انتخاب شدند و نمونه‌گیری انجام نشده است. همچنین، برای محاسبه حجم نمونه جامعه گردشگران از روش کوکران استفاده گردیده است و با توجه به این محاسبه، تعداد ۳۵۰ نمونه تعیین شد. روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات در این پژوهش، روش کتابخانه‌ای و روش میدانی (پرسشنامه) است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات پژوهش از آزمون پیرسون، تحلیل رگرسیون خطی ساده، تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA)، تحلیل میانگین دو جامعه (t-test) استفاده شده است. همچنین، برای تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات و ارائه راهبردهای توسعه گردشگری، از مدل برنامه ریزی Swot بهره گرفته شده است.

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که توسعه توریسم در شهرستان مشکین شهر آثار نامطلوبی را در محیط زیست ایجاد کرده است. همچنین، توسعه توریسم در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرستان مشکین شهر تأثیر دارد. از نتایج دیگر این تحقیق می‌توان به معنادار بودن رابطه بین میزان امکانات و خدمات گردشگری و رضایت گردشگران اشاره کرد. نتایج این پژوهش می‌تواند در سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، سازمان حفاظت محیط زیست استان اردبیل و شهرستان مشکین شهر و همچنین شهرداری و فرمانداری مشکین شهر (استانداری اردبیل) کاربرد داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: توریسم، توسعه پایدار، توریسم پایدار، شهرستان مشکین شهر، استان اردبیل

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات طرح پژوهش
۱.....	۱-۱- تبیین مسأله پژوهشی .....
۳.....	۲-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش .....
۵.....	۳-۱- اهداف پژوهش .....
۵.....	۴-۱- فرضیات پژوهش .....
۶.....	۵-۱- قلمرو پژوهش .....
۶.....	۱-۵-۱- قلمرو موضوعی .....
۶.....	۲-۵-۱- قلمرو مکانی .....
۶.....	۳-۵-۱- قلمرو زمانی .....
۶.....	۶-۱- پیشینه پژوهش .....
۱۰.....	۷-۱- روش تحقیق و مراحل آن .....
۱۰.....	۱-۷-۱- روش پژوهش .....
۱۰.....	۲-۷-۱- جامعه آماری .....
۱۱.....	۳-۷-۱- نمونه گیری .....
۱۱.....	۱-۳-۷-۱- برآورد حجم نمونه .....
۱۲.....	۲-۳-۷-۱- روش نمونه گیری .....
۱۲.....	۴-۷-۱- روش گردآوری و تجزیه و تحلیل داده ها و نرم افزارهای مورد استفاده .....
۱۲.....	۵-۷-۱- متغیرهای پژوهش .....
۱۲.....	۶-۷-۱- اجزای پرسشنامه .....
۱۳.....	۱-۶-۷-۱- اجزای پرسشنامه کارشناسان و مسؤلان .....
۱۳.....	۲-۶-۷-۱- اجزای پرسشنامه گردشگران .....
۱۴.....	۷-۷-۱- روایی پرسشنامه .....
۱۴.....	۸-۷-۱- پایایی پرسشنامه .....
۱۵.....	۸-۱- تعریف واژگان کلیدی .....
۱۶.....	۹-۱- محدودیت های پژوهش .....

عنوان	صفحه
۱۰-۱- کاربرد نتایج پژوهش.....	۱۶.....
۱۱-۱- خلاصه و نتیجه گیری.....	۱۷.....
فصل دوم: مبانی نظری و ادبیات پژوهش	
۱-۲- مقدمه ای بر توریسم.....	۱۸.....
۱-۱-۲- تعاریف توریسم.....	۱۸.....
۲-۱-۲- تاریخچه توریسم.....	۱۹.....
۳-۱-۲- انواع توریسم.....	۲۱.....
۱-۳-۱-۲- توریسم ماجراجویانه.....	۲۱.....
۲-۳-۱-۲- توریسم فرهنگی.....	۲۲.....
۳-۳-۱-۲- اکوتوریسم.....	۲۲.....
۴-۱-۲- عناصر صنعت توریسم.....	۲۳.....
۲-۲- توسعه پایدار و توریسم.....	۲۴.....
۱-۲-۲- تعاریف توسعه پایدار.....	۲۴.....
۲-۲-۲- نظریه توسعه پایدار.....	۲۶.....
۳-۲-۲- ایدئال های توسعه پایدار.....	۲۷.....
۴-۲-۲- مفهوم توریسم پایدار.....	۲۸.....
۵-۲-۲- اصول توریسم پایدار.....	۲۹.....
۶-۲-۲- برنامه ریزی توسعه پایدار توریسم.....	۳۰.....
۱-۶-۲-۲- برنامه.....	۳۰.....
۲-۶-۲-۲- برنامه ریزی.....	۳۱.....
۳-۶-۲-۲- برنامه ریزی توریسم.....	۳۱.....
۴-۶-۲-۲- برنامه ریزی توسعه پایدار توریسم.....	۳۲.....
۳-۲- اثرات توسعه توریسم.....	۳۳.....
۱-۳-۲- توریسم و اثرات زیست محیطی آن.....	۳۳.....
۲-۳-۲- توریسم و اثرات اقتصادی آن.....	۳۴.....
۳-۳-۲- توریسم و اثرات فرهنگی- اجتماعی آن.....	۳۵.....
۴-۳-۲- توریسم و اثرات سیاسی آن.....	۳۶.....

عنوان	صفحه
۵-۳-۲- راهبردهایی برای کنترل آثار منفی توریسم	۳۷
۴-۲- خلاصه و نتیجه گیری	۳۸
فصل سوم: اکولوژی شهرستان مشکین شهر	
۱-۳- اکولوژی طبیعی شهرستان مشکین شهر	۳۹
۱-۱-۳- موقعیت جغرافیایی استان اردبیل	۳۹
۲-۱-۳- موقعیت جغرافیایی شهرستان مشکین شهر	۳۹
۳-۱-۳- تقسیمات سیاسی استان اردبیل و شهرستان مشکین شهر	۴۰
۴-۱-۳- وضعیت توپوگرافی و زمین شناسی شهرستان مشکین شهر	۴۳
۵-۱-۳- اقلیم	۴۴
۱-۵-۱-۳- بارندگی	۴۴
۲-۵-۱-۳- درجه حرارت	۴۶
۳-۵-۱-۳- باد و توده هوا	۴۷
۴-۵-۱-۳- رطوبت	۴۹
۵-۵-۱-۳- ساعات آفتابی، روزهای ابری و روزهای یخبندان	۴۹
۶-۵-۱-۳- آب های سطحی و زیر زمینی	۵۰
۶-۱-۳- مراتع و پوشش گیاهی	۵۰
۷-۱-۳- پوشش جانوری	۵۱
۸-۱-۳- ذخایر معدنی	۵۱
۲-۳- اکولوژی انسانی شهرستان مشکین شهر	۵۱
۱-۲-۳- تاریخ شهرستان	۵۱
۲-۲-۳- حجم و رشد جمعیت	۵۲
۳-۲-۳- ساخت سنی و جنسی جمعیت	۵۳
۴-۲-۳- وضعیت سواد	۵۵
۵-۲-۳- زبان، دین و مذهب	۵۷
۶-۲-۳- وضع سکونت	۵۷
۷-۲-۳- وضعیت اشتغال و فعالیت های اقتصادی	۵۹
۸-۲-۳- تحرکات جمعیتی	۵۹
۹-۲-۳- امکانات اقامتی، مهمانپذیری و پذیرایی	۶۲

عنوان	صفحه
۱۰-۲-۳- امکانات ارتباطی و حمل و نقل	۶۳
۳-۳- خلاصه و نتیجه گیری	۶۴
فصل چهارم: امکانات و جاذبه های توریستی شهرستان مشکین شهر	
۱-۴- جاذبه های طبیعی شهرستان مشکین شهر	۶۵
۱-۱-۴- کوهستان سبلان و دریاچه سلطان ساوالان	۶۵
۲-۱-۴- پارک جنگلی	۶۶
۳-۱-۴- زیستگاه های مشکین شهر	۶۷
۱-۳-۱-۴- شیروان دره	۶۷
۲-۳-۱-۴- زیستگاه هوشنگ میدانی و دریاچه قره گول	۶۸
۳-۳-۱-۴- زیستگاه تنبق	۶۹
۴-۳-۱-۴- زیستگاه ارباب کندی	۶۹
۵-۳-۱-۴- زیستگاه موییل	۶۹
۶-۳-۱-۴- زیستگاه حاجی لو	۶۹
۴-۱-۴- چشمه های آبگرم معدنی مشکین شهر	۶۹
۱-۴-۱-۴- تعریف آبهای گرم معدنی	۶۹
۲-۴-۱-۴- منشأ آبهای گرم معدنی	۷۰
۳-۴-۱-۴- معرفی آبهای گرم معدنی مشکین شهر	۷۱
۱-۳-۴-۱-۴- قینرجه	۷۱
۲-۳-۴-۱-۴- ایلاندو	۷۱
۳-۳-۴-۱-۴- شاییل	۷۲
۴-۳-۴-۱-۴- قوتورسویی	۷۲
۵-۳-۴-۱-۴- موئیل سویی	۷۳
۶-۳-۴-۱-۴- دودو	۷۳
۷-۳-۴-۱-۴- ملک سویی	۷۳
۸-۳-۴-۱-۴- آق سو	۷۳
۹-۳-۴-۱-۴- آب های معدنی انزان	۷۴
۵-۱-۴- تالاب ها و دریاچه ها	۷۶
۶-۱-۴- آبشارها	۷۷

عنوان	صفحه
۷-۱-۴- رودخانه ها	۷۷
۸-۱-۴- حاتم مشه سی	۷۷
۹-۱-۴- کپز قیاسی	۷۷
۱۰-۱-۴- قشلاق تنگ	۷۸
۱۱-۱-۴- جنگل دره انار	۷۸
۱۲-۱-۴- منطقه گون دوشمن	۷۸
۲-۴- جاذبه ها و استعدادهای توریستی تاریخی و فرهنگی شهرستان مشکین شهر	۷۹
۱-۲-۴- مقبره ها و بناهای مذهبی	۷۹
۱-۱-۲-۴- مقبره امامزاده سید سلیمان فخرآباد	۷۹
۲-۱-۲-۴- مقبره سید جعفر	۷۹
۳-۱-۲-۴- مسجد جنت سرا	۷۹
۴-۱-۲-۴- مقبره شیخ حیدر	۸۰
۲-۲-۴- قلعه های باستانی	۸۰
۱-۲-۲-۴- کهنه قالا(قلعه کهنه)	۸۰
۲-۲-۲-۴- قلعه قهقهه(زندان مخوف در دوره صفویه)	۸۱
۳-۲-۲-۴- قلعه ارشق	۸۲
۴-۲-۲-۴- دیو قالاسی(قلعه دیو)	۸۳
۵-۲-۲-۴- آقچه قالا(قلعه سفید)	۸۳
۶-۲-۲-۴- قلعه بربر	۸۳
۷-۲-۲-۴- قلعه نودوز	۸۴
۸-۲-۲-۴- قیز قالاسی(قلعه دختر)	۸۴
۹-۲-۲-۴- قلعه قشلاق زاخور	۸۴
۳-۲-۴- غارهای مشکین شهر	۸۵
۱-۳-۲-۴- غار لاهرود	۸۵
۲-۳-۲-۴- غار بنه لر	۸۶
۳-۳-۲-۴- غار داشکسن	۸۶
۴-۲-۴- موزه مشکین شهر	۸۶
۵-۲-۴- محوطه شهریتری و سنگ افراشته های مکتب اوشاقلاری	۸۷

عنوان	صفحه
۶-۲-۴- ایلانلی داغ و آثار ماقبل تاریخی آن	۸۸
۷-۲-۴- کاروانسرای قانلی بولاغ	۸۸
۸-۲-۴- سنگ نبشته ساسانی	۸۹
۹-۲-۴- چنار کهنسال اونار(درخت پیربابا)	۸۹
۱۰-۲-۴- قبرستان تاریخی اونار	۸۹
۱۱-۲-۴- کارگاه های سفال سازی و خمره سازی سنتی روستای اونار	۹۰
۱۲-۲-۴- حمام تاریخی عدل	۹۰
۱۳-۲-۴- پل تاریخی دوجاق	۹۰
۱۴-۲-۴- هنرهای دستی شهرستان مشکین شهر	۹۱
۱۵-۲-۴- عشایر شاهسون	۹۲
۱۶-۲-۴- سوغاتی های مشکین شهر	۹۳
۳-۴- خلاصه و نتیجه گیری	۹۳

فصل پنجم: بررسی و تحلیل داده ها

۱-۵- بررسی و تحلیل نظرات کارشناسان و متخصصان در زمینه تأثیرات توریسم	۹۵
۱-۱-۵- توسعه توریسم در شهرستان مشکین شهر	۹۵
۱-۱-۱-۵- نقش آثار تاریخی در توسعه توریسم شهرستان	۹۵
۱-۱-۱-۵- وضعیت چشمه های آبگرم معدنی از نظر جذب توریست	۹۶
۱-۱-۱-۵- نقش مناظر طبیعی و زیبا در جذب توریست	۹۷
۱-۱-۱-۵- نقش جاذبه های توریستی در جذب گردشگران خارجی	۹۷
۱-۱-۱-۵- توسعه امکانات اقامتی و رفاهی	۹۸
۱-۱-۱-۵- توسعه زیر ساخت ها و امکانات دسترسی و حمل و نقل	۹۸
۱-۱-۱-۵- درآمد حاصل از توریسم	۹۹
۱-۱-۱-۵- امکانات تبلیغی و راهنمایی گردشگری	۱۰۰
۱-۱-۵- تأثیرات زیست محیطی توسعه توریسم	۱۰۰
۱-۲-۱-۵- کیفیت هوا	۱۰۰
۱-۲-۱-۵- آب های سطحی و زیرزمینی	۱۰۱
۱-۲-۱-۵- کیفیت خاک	۱۰۲
۱-۲-۱-۵- تراکم ترافیکی	۱۰۲

عنوان	صفحه
۵-۲-۱-۵- ریخت و پاش زباله ها	۱۰۳
۵-۲-۱-۶- تخریب بناهای تاریخی	۱۰۴
۵-۲-۱-۷- گیاهان طبیعی و درختان	۱۰۵
۵-۲-۱-۸- حیات وحش	۱۰۵
۵-۱-۳- تأثیرات فرهنگی و اجتماعی توسعه توریسم در شهرستان مشکین شهر	۱۰۶
۵-۱-۳-۱- آشنایی مردم بومی با نحوه زندگی مردمان دیگر	۱۰۶
۵-۱-۳-۲- افزایش رفاه و کیفیت زندگی ساکنین	۱۰۷
۵-۱-۳-۳- ایجاد وسعت نظر و بسط حوزه دید مردم	۱۰۷
۵-۱-۳-۴- غنی شدن تجارب فرهنگی افراد جامعه	۱۰۸
۵-۱-۳-۵- انتقال ارزش های فرهنگی مثبت به سایر مردمان	۱۰۹
۵-۱-۳-۶- حفظ میراث تاریخی و فرهنگی	۱۰۹
۵-۱-۳-۷- احیای سنت های محلی	۱۱۰
۵-۱-۳-۸- توسعه تسهیلات تفریحی و فرهنگی	۱۱۱
۵-۱-۳-۹- افزایش فضاها و مکان های عمومی	۱۱۱
۵-۱-۴- اثرات اقتصادی توسعه توریسم در شهرستان مشکین شهر	۱۱۲
۵-۱-۴-۱- افزایش اشتغال	۱۱۲
۵-۱-۴-۲- تنوع فعالیت های اقتصادی	۱۱۳
۵-۱-۴-۳- کاهش بیکاری و ایجاد اشتغال برای مردم کم درآمد	۱۱۳
۵-۱-۴-۴- بهبود زیرساخت ها و امکانات موجود	۱۱۴
۵-۱-۴-۵- ارتقای سطح زندگی مردم	۱۱۵
۵-۱-۴-۶- مشکلات توسعه توریسم در شهرستان مشکین شهر	۱۱۵
۵-۲- بررسی و تحلیل پرسشنامه گردشگران	۱۱۶
۵-۲-۱- سن پاسخ گوینان	۱۱۶
۵-۲-۲- جنس پاسخ گوینان	۱۱۶
۵-۲-۳- سطح تحصیلات گردشگران	۱۱۷
۵-۲-۴- وضعیت اشتغال گردشگران	۱۱۷
۵-۲-۵- محل سکونت گردشگران	۱۱۸
۵-۲-۶- جذابیت مکان های گردشگری از نظر گردشگران	۱۱۸

عنوان	صفحه
۵-۲-۷- وضعیت امکانات و خدمات گردشگری از نظر گردشگران	۱۱۹
۵-۲-۷-۱- امکانات تفریحی و ورزشی	۱۱۹
۵-۲-۷-۲- امکانات و خدمات اقامتی و رفاهی	۱۲۰
۵-۲-۷-۳- امکانات و خدمات امنیتی	۱۲۰
۵-۲-۷-۴- امکانات و خدمات بهداشتی	۱۲۱
۵-۲-۷-۵- دسترسی به آب سالم	۱۲۲
۵-۲-۷-۶- امکانات تبلیغی و هدایت و راهنمایی گردشگران	۱۲۲
۵-۲-۷-۷- مکان های فروش مواد غذایی و فروشگاه ها	۱۲۳
۵-۲-۷-۸- امکانات و خدمات درمانی	۱۲۴
۵-۲-۷-۹- امکانات دسترسی و حمل و نقل	۱۲۴
۵-۲-۸- بررسی و تحلیل میزان رضایت گردشگران از وضعیت مکان های گردشگری	۱۲۵
۵-۲-۸-۱- امکانات تبلیغی و راهنمایی گردشگران	۱۲۵
۵-۲-۸-۲- امکانات رفاهی و اقامتی	۱۲۶
۵-۲-۸-۳- امکانات دسترسی و حمل و نقل	۱۲۶
۵-۲-۸-۴- وضعیت بهداشتی	۱۲۷
۵-۲-۸-۵- پاکیزگی مکان های گردشگری	۱۲۷
۵-۲-۸-۶- نحوه مدیریت مکان های گردشگری	۱۲۸
۵-۲-۸-۷- رضایت کلی گردشگران از سفر به شهرستان مشکین شهر	۱۲۹
۵-۳- روش تجزیه و تحلیل Swot	۱۳۰
۵-۳-۱- عوامل داخلی مؤثر بر گردشگری شهرستان مشکین شهر	۱۳۱
۵-۳-۲- عوامل خارجی مؤثر بر گردشگری شهرستان مشکین شهر	۱۳۱
۵-۳-۳- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها	۱۳۳
۵-۴- خلاصه و نتیجه گیری	۱۳۶
فصل ششم: بررسی و آزمون فرضیات، نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات	
۶-۱- بررسی و آزمون فرضیات	۱۳۷
۶-۱-۱- فرضیه اول	۱۳۷
۶-۱-۲- فرضیه دوم	۱۳۹
۶-۱-۳- فرضیه سوم	۱۴۱

عنوان	صفحه
۴-۱-۶- فرضیه چهارم	۱۴۳
۲-۶- تحلیل متغیرهای تعدیل کننده	۱۴۵
۱-۲-۶- تأثیر جنسیت گردشگران بر میزان رضایت آنان از مکان های گردشگری	۱۴۶
۲-۲-۶- تأثیر محل سکونت گردشگران بر میزان رضایت آنان از مکان های گردشگری	۱۴۶
۳-۲-۶- تأثیر سن گردشگران بر میزان رضایت آنان از مکان های گردشگری	۱۴۷
۴-۲-۶- تأثیر شغل گردشگران بر میزان رضایت آنان از مکان های گردشگری	۱۴۷
۵-۲-۶- تأثیر سطح تحصیلات گردشگران بر میزان رضایت آنان از مکان های گردشگری	۱۴۸
۳-۶- نتیجه گیری	۱۵۰
۴-۶- ارائه راهبردهای توسعه گردشگری پایدار شهرستان مشکین شهر با استفاده از مدل Swot	۱۵۳
۱-۴-۶- راهبردهای نقاط قوت	۱۵۳
۲-۴-۶- راهبردهای فرصت ها	۱۵۴
۳-۴-۶- راهبردهای نقاط ضعف	۱۵۴
۴-۴-۶- راهبردهای تهدیدها	۱۵۵
۵-۶- ارائه پیشنهادات عملیاتی	۱۵۶
۱-۵-۶- پیشنهاداتی جهت توسعه فعالیت های توریستی در شهرستان مشکین شهر	۱۵۶
۲-۵-۶- پیشنهاداتی برای کنترل آثار منفی توریسم روی محیط زیست محیط زیست	۱۵۹
۳-۵-۶- پیشنهاداتی برای افزایش منافع فرهنگی- اجتماعی توسعه توریسم	۱۶۱
۴-۵-۶- پیشنهاداتی در جهت افزایش منافع اقتصادی توسعه توریسم	۱۶۳
۵-۵-۶- پیشنهادات مطالعاتی	۱۶۴
پیوست	۱۶۵
منابع و مأخذ	۱۸۰

فهرست شکل ها

عنوان	صفحه
شکل (۳-۰) موقعیت شهرستان مشکین شهر و راه های ارتباطی اصلی آن با شهرهای دیگر	۴۰
شکل (۳-۱) نقشه موقعیت شهرستان مشکین شهر	۴۲
شکل (۳-۲) میزان بارندگی شهرستان مشکین شهر در ماه های مختلف سال	۴۵
شکل (۳-۳) تغییرات جمعیتی شهرستان مشکین شهر در دوره های مختلف سرشماری	۵۳
شکل (۳-۴) درصد جمعیت بر حسب طبقات سنی در سال ۱۳۸۵	۵۵
شکل (۳-۵) وضعیت سواد در شهرستان مشکین شهر در سال ۱۳۸۵	۵۶
شکل (۳-۶) برآورد دانشجویان دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی داخل کشور شهرستان مشکین شهر بر حسب جنس، دوره تحصیلی و به تفکیک شهر و روستا	۵۷
شکل (۳-۷) وضعیت سکونت در شهرستان مشکین شهر در سال ۱۳۸۵	۵۸
شکل (۴-۱) سوغاتی عسل مشکین شهر	۹۴
شکل (۵-۱) ریخت و پاش زیاله در طبیعت توسط گردشگران	۱۰۴
شکل (۶-۱) نمودار رگرسیون رابطه بین توسعه توریسم و محیط زیست	۱۳۹
شکل (۶-۲) نمودار رگرسیون رابطه بین توسعه توریسم و توسعه اقتصادی	۱۴۱
شکل (۶-۳) نمودار رگرسیون رابطه بین توسعه توریسم و توسعه فرهنگی و اجتماعی	۱۴۳
شکل (۶-۴) نمودار رگرسیون رابطه بین امکانات و خدمات گردشگری و رضایت گردشگران	۱۴۵

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۱۳	جدول (۱-۱) اجزای پرسشنامه کارشناسان و مسؤولان بر حسب متغیرهای پژوهش
۱۳	جدول (۲-۱) اجزای پرسشنامه کارشناسان و مسؤولان بر حسب متغیرهای پژوهش
۱۵	جدول (۳-۱) تعیین پایایی پرسشنامه (به تفکیک متغیرها)
۲۴	جدول (۱-۲) عناصر صنعت گردشگری
۳۴	جدول (۲-۲) اثرات اقتصادی توریسم
۳۶	جدول (۳-۲) اثرات سیاسی مثبت و منفی توسعه توریسم
۳۷	جدول (۴-۲) راهبردهای عمده مدیریت گردشگری پایدار
۴۱	جدول (۱-۳) تقسیمات سیاسی استان اردبیل
۴۴	جدول (۲-۳) قله مرتفع شهرستان مشکین شهر و ارتفاع آن ها
۴۵	جدول (۳-۳) حداکثر بارندگی ۲۴ ساعته ایستگاههای سینوپتیک هواشناسی استان اردبیل
۴۸	جدول (۴-۳) میانگین تعداد روزهای همراه با رعد و برق در مناطق مختلف استان
۵۳	جدول (۵-۳) تغییرات جمعیتی شهرستان مشکین شهر در دوره های مختلف سرشماری
۵۴	جدول (۶-۳) برآورد جمعیت شهرستان مشکین شهر بر حسب طبقات سنی
۵۵	جدول (۷-۳) وضعیت سواد در شهرستان مشکین شهر
۵۶	جدول (۸-۳) برآورد دانشجویان دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی داخل کشور
۵۸	جدول (۹-۳) وضعیت سکونت در شهرستان مشکین شهر
۶۰	جدول (۱۰-۳) برآورد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر بر حسب جنس، گروه های عمده فعالیت مشکین شهر
۶۱	جدول (۱۱-۳) برآورد مهاجران وارد شده طی ۱۰ سال گذشته بر حسب جنس، سن در مشکین شهر
۶۱	جدول (۱۲-۳) مهاجرین وارد شده بر حسب جنس، محل مهاجرت (شهر یا روستا) و علت مهاجرت به شهرستان مشکین شهر طی ۱۰ سال قبل از سرشماری ۱۳۸۵
۶۲	جدول (۱۳-۳) فاصله مشکین شهر با شهرهای همجوار
۶۴	جدول (۱-۴) منشأ برخی از آب های معدنی در شهرستان مشکین شهر
۷۵	جدول (۲-۴) تقسیم بندی آب های گرم معدنی بر اساس ترکیبات شیمیایی
۷۵	جدول (۳-۴) مصارف پزشکی چشمه های آب گرم معدنی در شهرستان مشکین شهر
۹۶	جدول (۱-۵) نظر کارشناسان در زمینه نقش آثار تاریخی در توسعه توریسم مشکین شهر
۹۶	جدول (۲-۵) ارزیابی نقش چشمه های آب گرم معدنی از نظر جذب توریست
۹۷	جدول (۳-۵) ارزیابی نقش مناظر طبیعی و زیبا در جذب توریست

عنوان

صفحه

- جدول (۴-۵) ارزیابی نقش جاذبه های توریستی در جذب گردشگران خارجی ۹۷
- جدول (۵-۵) ارزیابی وضعیت توسعه امکانات اقامتی و رفاهی ۹۸
- جدول (۶-۵) ارزیابی وضعیت توسعه امکانات دسترسی و حمل و نقل ۹۹
- جدول (۷-۵) ارزیابی وضعیت درآمد حاصل از توریسم ۹۹
- جدول (۸-۵) ارزیابی وضعیت توسعه امکانات تبلیغ جاذبه های گردشگری ۱۰۰
- جدول (۹-۵) ارزیابی تأثیر منفی توسعه توریسم بر کیفیت هوا ۱۰۱
- جدول (۱۰-۵) ارزیابی تأثیر منفی توسعه توریسم بر کیفیت آب (آب های سطحی و زیرزمینی) ۱۰۱
- جدول (۱۱-۵) ارزیابی تأثیر توسعه توریسم روی کیفیت خاک ۱۰۲
- جدول (۱۲-۵) ارزیابی تأثیر توسعه توریسم در تراکم ترافیک جاده ای ۱۰۳
- جدول (۱۳-۵) تأثیر توسعه توریسم در انهدام و ریخت و پاش زباله ها در محیط زیست ۱۰۳
- جدول (۱۴-۵) تأثیر توسعه توریسم و ورود گردشگران روی بناهای تاریخی ۱۰۴
- جدول (۱۵-۵) اثر منفی توسعه توریسم روی گیاهان طبیعی (مراتع و جنگل و غیره) ۱۰۵
- جدول (۱۶-۵) اثر توسعه توریسم روی حیات وحش ۱۰۶
- جدول (۱۷-۵) نقش توسعه توریسم در آشنایی مردم بومی با نحوه زندگی مردمان دیگر ۱۰۶
- جدول (۱۸-۵) نقش توسعه توریسم در افزایش رفاه و کیفیت زندگی ساکنین ۱۰۷
- جدول (۱۹-۵) نقش توسعه توریسم در ایجاد وسعت نظر و بسط حوزه دید مردم ۱۰۸
- جدول (۲۰-۵) نقش توسعه توریسم در غنی شدن تجارب فرهنگی افراد جامعه ۱۰۸
- جدول (۲۱-۵) نقش توسعه توریسم در ایجاد امکان انتقال ارزش های فرهنگی مثبت به سایر مردمان ۱۰۹
- جدول (۲۲-۵) نقش توسعه توریسم در حفظ میراث تاریخی و فرهنگی ۱۱۰
- جدول (۲۳-۵) نقش توسعه توریسم در احیای سنت های محلی ۱۱۰
- جدول (۲۴-۵) نقش توسعه توریسم در توسعه تسهیلات تفریحی و فرهنگی ۱۱۱
- جدول (۲۵-۵) نقش توسعه توریسم در افزایش فضاها و مکان های عمومی ۱۱۲
- جدول (۲۶-۵) نقش توسعه توریسم در ایجاد و افزایش اشتغال در بخش توریسم ۱۱۲
- جدول (۲۷-۵) نقش توسعه توریسم در تنوع فعالیت های اقتصادی ۱۱۳
- جدول (۲۸-۵) نقش توسعه توریسم در کاهش بیکاری و ایجاد اشتغال برای مردم کم درآمد ۱۱۴
- جدول (۲۹-۵) نقش توسعه توریسم در بهبود زیر ساختها و امکانات موجود در شهرستان ۱۱۴
- جدول (۳۰-۵) نقش توسعه توریسم در ارتقاء سطح زندگی مردم ۱۱۵
- جدول (۳۱-۵) مشکلات توسعه توریسم شهرستان مشکین شهر از نظر کارشناسان و مسئولان ۱۱۶

عنوان	صفحه
جدول (۳۲-۵) سن پاسخ دهندگان	۱۱۶
جدول (۳۳-۵) جنس پاسخ دهندگان	۱۱۷
جدول (۳۴-۵) سطح تحصیلات پاسخ دهندگان	۱۱۷
جدول (۳۵-۵) وضعیت اشتغال پاسخ دهندگان	۱۱۸
جدول (۳۶-۵) محل سکونت گردشگران	۱۱۸
جدول (۳۷-۵) اولویت بندی جاذبه های توریستی مشکین شهر از نظر گردشگران	۱۱۹
جدول (۳۸-۵) وضعیت امکانات تفریحی و ورزشی از نظر گردشگران	۱۲۰
جدول (۳۹-۵) وضعیت امکانات و خدمات اقامتی و رفاهی از نظر گردشگران	۱۲۰
جدول (۴۰-۵) وضعیت امکانات و خدمات امنیتی از نظر گردشگران	۱۲۱
جدول (۴۱-۵) وضعیت امکانات بهداشتی از نظر گردشگران	۱۲۲
جدول (۴۲-۵) وضعیت دسترسی به آب سالم از نظر گردشگران	۱۲۲
جدول (۴۳-۵) وضعیت امکانات تبلیغی و هدایت و راهنمایی گردشگران	۱۲۳
جدول (۴۴-۵) وضعیت مکان های فروش مواد غذایی از نظر گردشگران	۱۲۴
جدول (۴۵-۵) وضعیت امکانات و خدمات درمانی	۱۲۴
جدول (۴۶-۵) وضعیت امکانات دسترسی و حمل و نقل از نظر گردشگران	۱۲۵
جدول (۴۷-۵) میزان رضایت گردشگران از امکانات تبلیغی و راهنمایی	۱۲۶
جدول (۴۸-۵) میزان رضایت گردشگران از امکانات رفاهی و اقامتی	۱۲۶
جدول (۴۹-۵) میزان رضایت گردشگران از امکانات دسترسی و حمل و نقل	۱۲۷
جدول (۵۰-۵) میزان رضایت گردشگران از امکانات و وضعیت بهداشتی	۱۲۸
جدول (۵۱-۵) میزان رضایت گردشگران از پاکیزگی مکان های گردشگری	۱۲۸
جدول (۵۲-۵) میزان رضایت گردشگران از نحوه مدیریت مکان های گردشگری	۱۲۹
جدول (۵۳-۵) رضایت کلی گردشگران از مکان های گردشگری شهرستان مشکین شهر	۱۳۰
جدول شماره (۵۴-۵) ماتریس Swot و نحوه تعیین استراتژیها	۱۳۱
جدول (۵۵-۵) نظام تجزیه و تحلیل Swot	۱۳۲
جدول (۵۶-۵) نظام تجزیه و تحلیل Swot	۱۳۲
جدول (۵۷-۵) نظام تجزیه و تحلیل Swot	۱۳۴
جدول (۵۸-۵) نظام تجزیه و تحلیل Swot	۱۳۵